

УДК 81'42

Красницька А. В.

канд. юрид. наук, проф. НАВС

ЮРИДИЧНИЙ ТЕКСТ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Не викликає заперечень питання важливості юридичного тексту (ЮТ), адже він відображає специфіку правової сфери, стосується правового впливу на суспільні відносини. Юридичним текстом як структурованою єдністю є словесно виражене і закріплене у документі

повідомлення на правову тематику, яке наказує, забороняє, дозволяє, рекомендує, затверджує, змінює, описує матеріальну реальність та поведінку людей у реальному світі. Специфіку юридичного тексту в різних аспектах вивчали, як зарубіжні (Клод Бокке, Сільві Монжан-Декоден), так і вітчизняні дослідники (Наталія Артикуца, Анжела Красницька, Галина Онуфрієнко, Валентина Рогожа, Людмила Чулінда, Світлана Швачко). Мета цієї розвідки – окреслити сутність та особливості ЮТ. Завданням ЮТ є переконання у правомірності або неправомірності певних дій, забезпечення обґрунтування інформації. Сутність створення ЮТ полягає у повідомленні членам суспільства певного владного веління, спонуканні до дії. Наявна в ЮТ інформація правового характеру фіксується за допомогою принципів, засобів, прийомів і правил-вимог юридичної техніки, які забезпечують точність, чіткість, правильність, доступність і простоту нормативного матеріалу. ЮТ можуть бути поділені на письмові (тексти нормативно-правових, підзаконних нормативно-правових та правозастосовних актів, інтерпретаційні тексти, тексти науки права, навчальні правові тексти, публіцистичні та художні тексти юридичної тематики) та усні (судові промови; бесіди юристів на правову тематику; допити та показання потерпілого, свідка, обвинуваченого). ЮТ як цілісна єдність є структурним утворенням, характеризується змістовою й структурною завершеністю. Стил викладу має бути термінологічно суворим, а мова – нейтральною, щоб не викликати непотрібних емоцій і не відволікати увагу від суті змісту. Зауважимо, що у кримінальному та цивільному законодавстві України налічується більше десяти видів правопорушень, які вчинюються за допомогою вербальної поведінки, шляхом використання звукових або письмових текстів. До них слід віднести: приниження честі, гідності й ділової репутації фізичної чи юридичної особи, поширення текстів протиправного змісту, що пропагують расову, релігійну, національну перевагу або неповноцінність, заклики до зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, масового безладу, тексти, що містять погрози і вимагання, завідомо неправдиві повідомлення про терористичні акти тощо.

Отже, ЮТ відображає суспільне життя через правові норми, передає безпосередній владний вплив на поведінку суб'єктів права; повинен точно й чітко виражати правові приписи; характеризується змістовою й структурною завершеністю.